

NAČRT ZA RAVNANJE Z RAZISKOVALNIMI PODATKI

OBRAZEC ARIS 1.0

Ta obrazec je namenjen pripravi načrta za ravnanje z raziskovalnimi podatki (NRRP) za raziskovalne projekte, ki jih (so)financira Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije (ARIS), kot je določeno v 4. členu [Uredbe o izvajanju znanstvenoraziskovalnega dela v skladu z načeli odprte znanosti](#) (Uradni list RS, št. 59/23).

Raziskovalni podatki so opredeljeni kot zapisi o dejstvih (številčni podatki, besedilni, zvočni in slikovni zapisi), ki predstavljajo osnovno podlago za znanstveno raziskovanje in ki v okviru znanstvene skupnosti veljajo kot ustrezno sredstvo za preverjanje veljavnosti raziskovalnih spoznanj.

Prosimo vas, da izpolnite spodnji obrazec NRRP in ga posredujete ARIS **najkasneje v šestih mesecih od začetka izvajanja raziskovalnega projekta**. Priporočljivo je, da NRRP med izvajanjem raziskovalnega projekta po potrebi redno pregledujete in posodabljate. V primeru sprememb posodobljen NRRP priložite vmesnemu in zaključnem poročilu o rezultatih raziskovalnega projekta.

Pregled vsebine NRRP:

0. Splošne informacije
1. Povzetek in opis raziskovalnih podatkov
2. Shranjevanje in varnostno kopiranje podatkov
3. Zagotovitev podatkov na način FAIR
 - 3.1 Zagotavljanje najdljivosti podatkov (F)
 - 3.2 Zagotavljanje dostopnosti podatkov (A)
 - 3.3 Zagotavljanje interoperabilnosti podatkov (I)
 - 3.4 Zagotavljanje ponovne uporabe podatkov (R)
4. Etični in pravni vidiki
5. Drugi raziskovalni rezultati
6. Finančna sredstva

Uporabljene kratice:

- ADP – Arhiv družboslovnih podatkov
- GDPR – Splošna uredba o varstvu podatkov
- IT – informacijska tehnologija
- RO – raziskovalna organizacija
- ZVDAGA – Zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih
- ZVOP-2 – Zakon o varstvu osebnih podatkov

Navodilo za izpolnjevanje

Obrazec izpolnite tako, da vsebino vnašate v celice v skrajnem desnem stolpcu oz. tam označite eno od ponujenih možnosti. V teh celicah so sedaj v sivi barvi pisave navedeni razlage oz. navodila za vnos ustreznih podatkov in opisov. To pomožno besedilo lahko po vnosu vsebine izbrišete.

0	Splošne informacije	
0.1	Šifra projekta	J5-70195
0.2	Naziv projekta	Socialni roboti v oskrbi starejših oseb: sprejemanje, starizem, cenovna dostopnost in učinki uporabe
0.3	Šifra vodje projekta	22639
0.4	Ime in priimek vodje projekta	Simona Hvalič Touzery
0.5	Ime in priimek osebe, ki je v RO zadolžena za podporo pri ravnanju z raziskovalnimi podatki	Tinka Leskovec Če je v RO oseba, zadolžena za podporo pri ravnanju z raziskovalnimi podatki (t. i. podatkovni svetovalec oz. angl. <i>data steward</i>), se pričakuje, da se načrt pripravi v sodelovanju z njo. Zaželeno je, da poleg imena in priimka te osebe navedete tudi datum sestanka pripravljavca načrta s to osebo.
0.6	Interna pravila RO za ravnanje z raziskovalnimi podatki	Navodila za ravnanje z raziskovalnimi podatki na Fakulteti za družbene vede Univerze v Ljubljani (v nadaljevanju: FDV UL) https://repozitorij.uni-lj.si/Dokument.php?id=183800&lang=slv Pravilnik o organizaciji in izvajanju raziskovalne dejavnosti na FDV UL Če ta obstajajo, navedite sklic na interna pravila o ravnanju z raziskovalnimi podatki, npr. povezavo na spletno stran, kjer so ta pravila objavljena.
0.7	Verzija NRRP	1.0
1	Povzetek in opis raziskovalnih podatkov	
1.1	Ali boste pri projektu ponovno uporabili že obstoječe podatke predhodnih raziskav?	☐ Da ☒ Ne Področje, ki ga proučujemo, v Sloveniji še ni raziskano, zato obstoječi podatki, ki bi jih bilo mogoče uporabiti, ne obstajajo. Če označite »Da«, navedite, katere podatke (npr. glede na določeno temo) boste ponovno uporabili in s kakšnim namenom. Če označite »Ne«, opišite, kakšne so ovire glede ponovne uporabe že obstoječih podatkov in kakšni so razlogi, da se za ponovno uporabo niste odločili.
1.2	Katere vrste podatkov boste ustvarili oz. ponovno uporabili in v katerih formatih bodo shranjeni?	Ustvarili bomo številčne podatke (podatkovne zbirke), ki bodo shranjeni v formatih <i>csv</i> , <i>xlsx</i> in <i>sav</i> in besedilne podatke (zapis intervjujev in participatornih razprav po metodi World Café ter podatke, nastale na podlagi analize izbranih znanstvenih člankov) v formatih <i>docx</i> , <i>csv</i> , <i>xlsx</i> in <i>atljproj9</i> . Izbrani formati se pogosto uporabljajo v kvalitativnih in kvantitativnih raziskavah. Pri analizah bosta uporabljeni programski orodji SPSS in ATLAS.ti , ki uporabljata lastne, specifične podatkovne formate. Hkrati bo del podatkov na voljo tudi v formatu <i>xlsx</i> , kar omogoča odprto in splošno uporabo ter deljenje podatkov brez potrebe po specializirani programski opre.

		Podatki bodo shranjeni v repozitorijih PsychArchives in Zenodo, s čimer bo zagotovljen odprti dostop ter omogočena širša ponovna uporaba podatkov. Opišite vrste podatkov, ki jih boste ustvarili oz. ponovno uporabili. Vrste podatkov so lahko naslednje: številčni (podatkovne zbirke, preglednice), besedilni (dokumenti), slikovni, avdio, video, geoprostorski, interaktivni ipd. Opišite formate podatkov, ki jih boste ustvarili oz. ponovno uporabili, tj. kako so kodirani za shranjevanje (npr. CSV, XLS, PDF, DOC, TXT, JPG, RDF, SHP). Navedite tudi, zakaj ste izbrali določen format, npr.: format se pogosto uporablja pri raziskavah, razširjena raba v raziskovalni skupnosti, format določa izbrana programska oprema ali instrument, format določa področni repozitorij ipd. Po možnosti izberite odprte in standardne formate, ki omogočajo deljenje in ponovno uporabo podatkov.
1.3	Kakšen je namen ustvarjanja, zbiranja oz. ponovne uporabe podatkov in njihova povezava s cilji projekta?	Namenov zbiranja, ustvarjanja in ponovne uporabe podatkov je več, vsi pa so tesno povezani s cilji projekta: - Podatki iz študije obsega (ang. <i>scoping study</i>) bodo zbrani z namenom sistematičnega pregleda obstoječih spoznanj iz literature ter generiranja novih uvidov za specifične potrebe raziskave, zlasti za oblikovanje konceptualnih modelov sprejemanja socialnih robotov (SR). - Podatki, pridobljeni s participatorno World Café razpravo bodo zbrani z namenom kritične evalvacije ugotovitev pregleda literature. Ustvarjeni bodo v razpravi s ključnimi deležniki, s čimer bomo dobili vpogled v njihov odnos do kritičnih vprašanj glede uvajanja SR v oskrbo starejših oseb v Sloveniji. - Kvantitativni podatki bodo zbrani z namenom naslavljanja vrzeli v raziskovanju SR v Sloveniji ter dopolnitve raziskovalnih vrzeli v mednarodni literaturi. Rezultati anketne raziskave bodo omogočili empirično validacijo obeh konceptualnih okvirov sprejemanja cenovno dostopnih SR. - Podatki v intervencijski študiji bodo zbrani z namenom poglobljenega razumevanja potenciala cenovno dostopnih SR za oskrbo starejših oseb v domačem okolju. - Predhodno zbrani kvalitativni in kvantitativni podatki bodo ponovno uporabljeni pri metodološki triangulaciji in triangulaciji podatkov, s čimer bomo zagotovili zanesljivost in veljavnost rezultatov ter omogočili prenos znanstvenih ugotovitev v praktična priporočila za spodbujanje sprejemanja SR v oskrbi starejših oseb. Podrobno opišite namen ustvarjanja, zbiranja oz. ponovne uporabe podatkov ter vsebinsko opredelite pomen ustvarjenih, zbranih oz. ponovno uporabljenih podatkov v povezavi s cilji projekta.
1.4	Kakšna je pričakovana velikost podatkov, ki jih nameravate ustvariti oz. ponovno uporabiti?	☒ 0–10 GB ☐ 10–100 GB ☐ 100–1000 GB

		☐ >1000 GB
2	Shranjevanje in varnostno kopiranje podatkov	
2.1	Kje bodo podatki med izvajanjem projekta shranjeni in varnostno kopirani?	Med izvajanjem projekta bodo podatki shranjeni v varovanih informacijskih okoljih sodelujočih raziskovalnih organizacij – FDV UL in Fakultete za socialno delo Univerze v Ljubljani (v nadaljevanju: FSD UL). Shranjevanje bo urejeno z omejenim dostopom na podlagi uporabniških pravic, podatki pa bodo redno varnostno kopirani v skladu z internimi postopki organizacij. Za namen sodelovanja med partnerjema bodo uporabljene varne rešitve za izmenjavo podatkov, skladne z zahtevami glede varstva osebnih podatkov. Posebne zunanje rešitve za shranjevanje (npr. oblačne storitve) ne bodo uporabljene za obdelavo osebnih ali občutljivih podatkov. Opišite, ali bo shranjevanje podatkov s samodejnim varnostnim kopiranjem urejeno znotraj omrežja RO, za katerega skrbi notranja IT služba (npr. z uporabo certificirane shrambe), ali se načrtuje tudi uporabo drugih rešitev (npr. bodoče podatkovno središče ARNES), če potrebujete več prostora, če želite omogočiti lažjo izmenjavo podatkov z morebitnimi partnerji, če podatki zahtevajo dodatno varnost ipd.
2.2	Kako boste izbrali podatke za dolgoročno hrambo?	Za dolgoročno hrambo bodo izbrani anonimizirani raziskovalni podatki, ki imajo znanstveno vrednost in podpirajo rezultate projekta, skladno z zahtevami financerja, pravnimi in etičnimi omejitvami ter smernicami odprte znanosti. Navedite, po kateri pravni podlagi boste odločali o tem, katere podatke boste hranili dolgoročno in katerih ne (zaradi pogodbenih, pravnih ali regulativnih razlogov oziroma zaradi drugačnih smernic na posameznem raziskovalnem področju).
2.3	Ali bodo podatki shranjeni v zaupanja vrednem repozitoriju?	☒ Da ☐ Ne Kvantitativni podatki bodo shranjeni v repozitoriju PsychArchives (https://www.psycharchives.org/), kvalitativni pa v Zenodo (https://zenodo.org/). Oba repozitorija sta na ARIS seznamu priporočljivih repozitorijev: https://www.aris-si.si/sl/akti/24/inc/Seznam%20repozitorijev.pdf in ju projektna skupina že uporablja za shranjevanje raziskovalnih podatkov. Če označite »Da«, navedite ime (in povezavo do) zaupanja vrednega repozitorija, v katerem bodo podatki shranjeni. Navedite tudi, ali bo ta repozitorij omogočil trajno hrambo in izvajanje digitalnega skrbništva. Zaupanja vredni repozitoriji so certificirani repozitoriji (npr. po standardih CoreTrustSeal, DIN31644 ali ISO16363), področni repozitoriji, ki jih priznava in uporablja raziskovalna skupnost na določenem znanstvenem področju, ter splošni in institucionalni repozitoriji, ki imajo značilnosti zaupanja vrednih repozitorijev. Pri izbiri in vrednotenju repozitorijev si lahko pomagata z mednarodnim seznamom repozitorijev v registru repozitorijev raziskovalnih podatkov Re3data https://www.re3data.org/. V Sloveniji obstajata dva uveljavljena področna podatkovna repozitorija,

		ADP in CLARIN.SI, ter več institucionalnih repozitorijev. ARIS pripravlja pregled repozitorijev, ki jih uporablja slovenska znanstvenoraziskovalna skupnost. Če označite »Ne«, opišite načine varovanja podatkov, vključno z arhiviranjem in restavriranjem, načinom varne hrambe ter prenosom posebnih vrst osebnih podatkov.
3.	Zagotovitev podatkov na način FAIR	
3.1	Zagotavljanje najdljivosti podatkov (F)	
3.1.1	Ali bodo podatki označeni s trajnim identifikatorjem (PID)?	☒ Da ☐ Ne Kvalitativni in kvantitativni podatki, ki jih bomo shranili v repozitorijih PsychArchives in Zenodo, bodo imeli trajni identifikator DOI. PsychArchives: »To ensure a stable URL, each DRO is given an individual permanent address in the form of a DOI (Digital Object Identifier) as well as a Handle.« https://psycharchives.org/en/about#policy Če označite »Da«, opišite, s katerim od PID-ov bodo podatki označeni. Trajni identifikatorji oz. PID (npr. DOI, Handle, URN) predstavljajo enolične in trajne povezave do različnih digitalnih objektov (npr. znanstvenih objav, raziskovalnih podatkov, programske opreme).
3.1.2	Kateri metapodatki bodo ustvarjeni in kateri metapodatkovni standardi bodo pri tem upoštevani?	Za raziskovalne podatke bodo ustvarjeni osnovni opisni metapodatki, ki vključujejo naslov podatkovnega niza, avtorje, sodelujoče institucije, opis vsebine, namen raziskave, časovno obdobje zbiranja podatkov, metodologijo zbiranja podatkov, vrsto in format podatkov, jezik, ključne besede ter pogoje dostopa in uporabe. Metapodatki bodo ustvarjeni v skladu s standardi in zahtevami izbranih repozitorijev (Zenodo in PsychArchives), ki temeljijo na splošno uveljavljenih metapodatkovnih standardih (npr. Dublin Core). Pri opisu vsebine in ključnih besed bodo uporabljeni standardizirani izrazi, vključno z geslovníkom MeSH, kjer je to ustrezno. V primeru, da za posamezne vidike raziskovalnih podatkov ne obstajajo specifični področno uveljavljeni metapodatkovni standardi, bodo metapodatki ustvarjeni na strukturiran in dosleden način, skladno z dobrimi praksami ter zahtevami repozitorijev. Opišite, katere metapodatke boste ustvarili (npr. oznaka vzorca, datum, operater, tip instrumenta). Če ti obstajajo, navedite splošne ali področne (glede na znanstveno področje) standarde, ki jih boste uporabili pri ustvarjanju metapodatkov. Pri tem si lahko pomagata npr. z imenikom standardov metapodatkov, ki ga nudi Research Data Alliance: https://rd-alliance.github.io/metadata-directory/standards/. Če metapodatkovni standardi ne obstajajo oz. niso primerni, opišite, na kakšen način boste v tem primeru ustvarili metapodatke.

3.1.3	Ali bodo metapodatki vsebovali ključne besede za izboljšanje najdljivosti in možnosti ponovne uporabe?	☒ Da ☐ Ne Uporabljene bodo vsebinske ključne besede za izboljšanje najdljivosti (npr. MeSH). Če označite »Da«, opišite, na kakšen način boste z metapodatki izboljšali najdljivost (npr. v metapodatke vključite čim boljše (vsebinsko) opredeljene ključne besede, na podlagi katerih bodo drugi raziskovalci ob ponovni uporabi prepoznali vsebinski kontekst). Pri izbiri ključnih besed si lahko npr. pomagata z Googlovimi orodji Google Trends, Google Ngram Viewer ali Dataset Search.
3.2 Zagotavljanje dostopnosti podatkov (A)		
3.2.1	Ali bodo vsi podatki odprto dostopni?	☒ Da ☐ Ne Podatki bodo po zaključku projekta odprto dostopni v repozitorijih Zenodo in PsychArchives. V primeru, da bodo podatki vsebovali osebne ali druge občutljive informacije, bodo pred objavo ustrezno anonimizirani oziroma bodo objavljeni agregirani podatki. Če označite »Ne«, navedite razloge, zakaj podatki v celoti ali deloma ne bodo v odprtem dostopu oz. zakaj bo dostop do podatkov omejen. Pri tem ločite pravne in pogodbene razloge (varstvo intelektualne lastnine, varstvo osebnih podatkov, varnost oseb ali države ali druge zakonske omejitve) od drugih omejitev. Navedite, kateri ukrepi bodo sprejeti za odpravo ali zmanjšanje teh omejitev.
3.2.2	Kdaj bodo podatki odprto dostopni in za koliko časa?	Empirični podatki bodo odprto dostopni ob oddaji znanstvene publikacije, s časovno zaporo enega do največ dveh let (odvisno od časovnice objave člankov na podlagi empiričnih podatkov projekta) zaradi varstva intelektualne lastnine. Podatki bodo hranjeni dolgoročno, saj repozitorij PsychArchives zagotavlja da so objavljeni podatki dostopni in arhivirani v daljšem časovnem obsegu: „<i>We guarantee that content published in the repository will be archived for as long as PsychArchives is operated.</i>“ https://psycharchives.org/en/about#policy Zenodo tudi navaja, da bodo naloženi podatki obdržani za življenjsko dobo repozitorija. To je trenutno vezano na življenjsko dobo gostitelja, laboratorija CERN, kjer je repozitorij utemeljen – CERN trenutno načrtuje vsaj naslednjih 20 let delovanja svojega eksperimentalnega programa: »<i>Items will be retained for the lifetime of the repository. This is currently the lifetime of the host laboratory CERN, which currently has an experimental programme defined for the next 20 years at least. In case of closure of the repository, best efforts will be made to integrate all content into suitable alternative institutional and/or subject based repositories.</i>« https://about.zenodo.org/policies/ Navedite, kdaj bodo podatki odprto dostopni (npr. ob objavi znanstvene publikacije, ob zaključku izvajanja projekta, s časovno zaporo oz. embargom). Pojasnite, zakaj boste uporabili morebitno časovno zaporo

		oz. embargo (npr. zaradi varstva intelektualne lastnine, varstva osebnih podatkov, varnosti oseb ali države ali drugih zakonskih omejitev) in kako dolgo bo trajala. Upoštevajte, da morajo biti podatki, ki podpirajo znanstveno publikacijo, v primeru, da ne obstajajo kakršnikoli od zgoraj navedenih razlogov, odprto dostopni najpozneje ob objavi znanstvene publikacije, v kateri morajo biti citirani s stalno oznako mesta dostopa oziroma s trajnim identifikatorjem. Navedite tudi, do kdaj bodo podatki dostopni in ali bodo po tem, ko podatki ne bodo več na voljo, metapodatki še vedno dostopni.
3.2.3	Na kakšen način bo v primeru omejitev pri uporabi omogočen dostop do podatkov med izvajanjem projekta in po njegovem zaključku?	Dostop do podatkov, ki vsebujejo osebne ali občutljive informacije, bo omejen in omogočen le pooblaščenim članom projektne skupine. Po zaključku projekta bodo v repozitoriju objavljeni anonimizirani podatki ali agregirani podatki, dostop do izvornih podatkov pa bo možen na podlagi utemeljene zahteve. Če obstajajo omejitve pri uporabi, opišite, na kakšen način bo omogočen dostop do podatkov med izvajanjem projekta in po njegovem zaključku. Navedite na primer: – ali bo možen dostop na daljavo z avtentikacijo; – ali bo za dostop do podatkov potreben podpis določene izjave in katere; – ali bo zaradi narave in vsebine podatkov potrebno, da dostop odobri pooblaščen oseba ali organ (npr. pooblaščenec za varstvo osebnih podatkov v RO ali etična komisija); – ali bo dostop do podatkov možen le v prostorih vaše RO in na kakšen način (npr. varna soba).
3.2.4	Ali bo za dostop do podatkov oz. njihovo branje potrebna dodatna dokumentacija oz. informacija o ustrezni programski opremi?	☒ Da ☐ Ne Podatki bodo na voljo tudi v formatih za splošno razširjeno programsko opremo (SPSS, ATLAS.TI), hkrati pa tudi v odprtih formatih (csv, xlsx, docx). Priložena bo dokumentacija za razumevanje podatkov. Če označite »Da«, ustrezno navedite, ali bo za uporabo podatkov potrebna manj znana, nestandardna ali specifična programska oprema oz. bodo za uporabo potrebna dodatna navodila. Navedite tudi, ali boste k podatkom priložili ustrezno programsko opremo (zaželeno v obliki odprte izvirne kode).
3.3	Zagotavljanje interoperabilnosti podatkov (I)	
3.3.1	Katere geslovnike oz. šifrante boste uporabili pri pripravi podatkov in metapodatkov?	Pri pripravi metapodatkov bo uporabljen standardiziran kontrolirani geslovník MeSH (Medical Subject Headings), skladno z zahtevami repozitorija Zenodo. Uporaba standardiziranega geslovnika prispeva k boljši iskarnosti, interoperabilnosti in ponovni uporabi podatkov ter je skladna tudi s smernicami repozitorija PsychArchives. Navedite, katere geslovnike, šifrante, ontologije oz. nadzorovane besednjake, ki so v uporabi na vašem ožjem ali širšem raziskovalnem področju, boste uporabili, da bo omogočena izmenjava in ponovna uporaba podatkov znotraj posameznega raziskovalnega področja ali med njimi. Preverite, katere najboljše prakse za to se uporabljajo in jim po možnosti sledite.
3.3.2	Ali boste primorani uporabiti manj poznane ali lastne geslovnike oz. šifrante?	☐ Da ☒ Ne

		Če označite »Da«, opišite uporabljene manj poznane ali lastne geslovnike, šifrante, ontologije oz. nadzorovane besednjake. Manj poznane primerjajte z bolj poznanimi in uporabljanimi, pri lastnih geslovnikih, šifrantih, ontologijah oz. nadzorovanih besednjakih pa navedite, ali jih boste odprto objavili in s tem omogočili ponovno uporabo, izboljšave in razširitve.
3.4	Zagotavljanje ponovne uporabe podatkov (R)	
3.4.1	Na kakšen način boste zagotovili dokumentacijo, potrebno za ponovno uporabo podatkov?	H kvantitativnim in kvalitativnim podatkom bo priložena dokumentacija v obliki opisne datoteke (data_rename), ki bo vsebovala informacije o namenu raziskave, načinu zbiranja podatkov, metodologiji, financerju. Dokumentacija, potrebna za ponovno uporabo kvantitativnih podatkov, bo zagotovljena v obliki še ene ločene datoteke (codebook). Ta bo vsebovala imena spremenljivk (NAME), tip spremenljivk (TYPE), opise spremenljivk v angleščini (LABEL – English), opise vrednosti spremenljivk (VALUE LABELS – English) ter informacijo o merski vlogi spremenljivk (MEASURE ROLE). Dokumentacija bo priložena podatkovnemu naboru ob objavi v repozitoriju in bo omogočala razumevanje ter ponovno uporabo podatkov. Dokumentacija k anonimiziranim transkriptom bo vsebovala ključne demografske informacije (spol, starost ipd). Poleg omenjenega bodo osnovni metapodatki vneseni tudi v izbran repozitorij v skladu z njegovimi zahtevami. Opišite, na kakšen način boste zagotovili dokumentacijo v zvezi s ponovno uporabo podatkov. Dokumentacija bi morala vključevati vsaj osnovne podrobnosti, ki bi uporabnikom pomagale najti raziskovalne podatke (npr. kdo je ustvaril podatke, datum nastanka, pod katerimi pogoji je mogoče dostopati do njih). Dokumentacija lahko vključuje tudi informacije o metodologiji, uporabljeni za zbiranje podatkov, analitične in postopkovne informacije, definicije spremenljivk, merske enote ipd. Dokumentacija je lahko zagotovljena v obliki podatkovnega članka ali opisa izvora podatkov v enem od standardnih formatov (npr. XML). Namesto tega lahko k podatkom dodate datoteko »preberi me« oz. »readme« v strojno berljivem formatu (npr. TXT), ki vsebuje informacije o uporabljenih standardih, formatih ali metodologijah pri ustvarjanju podatkov in metapodatkov ipd.
3.4.2	Ali bodo vaši podatki javno dostopni in licencirani z odprtima licencama CC BY oz. CC BY-SA, da bo s tem omogočena čim širša ponovna uporaba?	☒ Da ☐ Ne Če označite »Ne«, opišite, s katerimi drugimi odprtimi licencami boste opremili svoje podatke, da boste na tak način zagotovili možnost ponovne uporabe, in opišite način ponovne uporabe skladno z navedeno licenco. Navedite na primer, ali bodo podatke lahko uporabljale tretje osebe, še zlasti po zaključku projekta. Več o odprtih licencah lahko preberete v šestem poglavju Priročnika o odprti znanosti v Sloveniji.
3.4.3	Kakšne postopke zagotavljanja kakovosti podatkov boste uporabili?	Kakovost podatkov bo zagotovljena skozi celoten raziskovalni proces z uporabo osnovnih postopkov zagotavljanja kakovosti. Ti vključujejo sprotne preverjanje pravilnosti in popolnosti podatkov, dosledno uporabo kodiranja spremenljivk in vrednosti ter uporabo enotnih

		poimenovanj. Pred objavo bodo podatki dodatno pregledani, očiščeni morebitnih napak in usklajeni s pripadajočo dokumentacijo. Končne verzije podatkov bodo pregledane s strani članov projektne skupine pred arhiviranjem v repozitoriju. Postopki sledijo splošno uveljavljenim dobrim praksam zagotavljanja kakovosti raziskovalnih podatkov. Opišite, kako boste zagotavljali kakovost podatkov in kako jo nameravate oceniti oz. meriti. Več o tem si lahko preberete npr. na: - https://researchdata.wisc.edu/uncategorized/quality-assurance-in-research/.
4.	Etični in pravni vidiki	
4.1	Ali obstajajo etična ali pravna vprašanja, ki bi lahko vplivala na deljenje podatkov?	☒ Da ☐ Ne V okviru projekta bodo etični in pravni vidiki relevantni pri delu projektnih aktivnosti, in sicer pri izvedbi intervencijske študije, ki vključuje starejše udeležence ter obdelavo osebnih in samoporočanih podatkov o zdravju. S tem namenom bomo raziskovalni načrt pred začetkom izvajanja predložili v presojo Komisiji Republike Slovenije za medicinsko etiko. Udeleženci bodo pred sodelovanjem v raziskavi podpisali informirano soglasje. Raziskava bo izvedena v skladu z veljavno zakonodajo na področju varstva osebnih podatkov (GDPR, ZVOP-2). Podatki bodo med izvajanjem projekta obdelovani v psevdonimizirani obliki, pred deljenjem oziroma objavo pa ustrezno anonimizirani. Če označite »Da«, navedite, ali ste v okviru projekta pripravili poseben dokument o etičnih in pravnih vprašanjih ali pa je o tem sklepal pristojni organ (npr. komisija za etična vprašanja, pravna služba ipd.).
4.2	Ali boste med izvajanjem projekta obdelovali oz. hranili osebne podatke?	☒ Da ☐ Ne Da. V okviru projekta bomo obdelovali in hranili osebne ter posebne vrste osebnih podatkov, predvsem samoporočane podatke o zdravju starejših udeležencev intervencijske študije. Obdelava podatkov bo potekala skladno z veljavno zakonodajo na področju varstva osebnih podatkov (GDPR, ZVOP-2) ter internimi pravili sodelujočih raziskovalnih organizacij (FDV UL in FSD UL). Pred vključitvijo v raziskavo bodo udeleženci prejeli ustrezne informacije o raziskavi in podpisali informirano soglasje za sodelovanje ter obdelavo osebnih podatkov. Raziskovalni načrt bo pred začetkom izvajanja predložen v presojo Komisiji Republike Slovenije za medicinsko etiko. Med izvajanjem projekta bodo podatki obdelovani v psevdonimizirani obliki, pri čemer bodo identifikacijski podatki shranjeni ločeno od raziskovalnih podatkov. Dostop do podatkov bo omejen na pooblaščenim članom projektne skupine na podlagi uporabniških pravic. Podatki bodo

		shranjeni v varovanih informacijskih okoljih sodelujočih institucij, prenos podatkov pa bo potekal prek zaščitene komunikacijske poti. Če označite »Da«, opišite, kako bo zagotovljena skladnost z zakonodajo na področju varstva osebnih podatkov (npr. GDPR, ZVOP-2) in relevantnimi internimi predpisi (npr. pridobivanje privolitev za obdelavo osebnih podatkov). Navedite tudi, ali boste osebne podatke anonimizirali ali psevdonimizirali. Opomba: Smiselno odgovorite glede na to, kaj ste odgovorili pri vprašanju št. 3.2.1.
4.3	Ali bodo med projektom ustvarjene oz. ponovno uporabljene posebne vrste osebnih podatkov?	☒ Da ☐ Ne Da. V okviru dela projektnih aktivnosti, ki vključujejo intervencijsko študijo s starejšimi udeleženci, bodo ustvarjeni samoporočani podatki o zdravju, ki sodijo med posebne vrste osebnih podatkov. Od udeležencev bomo pridobili informirano soglasje, študija pa bo potekala v skladu z veljavno zakonodajo na področju varstva osebnih podatkov (GDPR, ZVOP-2). Uporabljeni bodo ustrezni tehnični in organizacijski ukrepi za varovanje podatkov, vključno z omejenim dostopom in psevdonimizacijo podatkov. Podatki bodo shranjeni v institucionalnih informacijskih okoljih FDV UL in FSD UL z omejenim dostopom na podlagi uporabniških pravic. Z osebnimi in občutljivimi podatki bodo ravnali izključno pooblaščen člani projektne skupine. Med izvajanjem projekta bodo podatki obdelovani v psevdonimizirani obliki, identifikacijski podatki pa bodo shranjeni ločeno. Prenos podatkov bo potekal prek zaščitene komunikacijske poti z nadzorovanim dostopom za pooblaščen člani projektne skupine. V skladu z odgovorom pri vprašanju 3.2.1 bodo v odprtem dostopu objavljeni le anonimizirani oziroma agregirani podatki, ki ne omogočajo identifikacije posameznikov. Glavna tveganja vključujejo nepooblaščen dostop do podatkov, nenamerno razkritje osebnih podatkov ter možnost posredne identifikacije posameznikov pri kvalitativnih podatkih. Ta tveganja bodo obvladovana z omejitvijo dostopa, tehničnimi in organizacijskimi varnostnimi ukrepi, uporabo psevdonimizacije in anonimizacije ter skrbnim pregledom podatkov pred deljenjem ali objavo. V odprtem dostopu bodo objavljeni izključno anonimizirani oziroma agregirani podatki, skladno z GDPR, ZVOP-2 in etičnimi smernicami raziskovanja. Če označite »Da«, opišite varnostne ukrepe, ki jih boste uporabili za varstvo posebnih vrst osebnih podatkov, tj. za zagotavljanje njihovega varnega shranjevanja in prenosa (npr. pravilno upoštevanje zakonodaje na področju varovanja osebnih podatkov, pridobivanje soglasij za obdelavo podatkov ipd.). Opišite, katera so glavna tveganja in kako jih boste obvladovali.

		Primeri posebnih vrst osebnih podatkov so podatki, ki razkrivajo rasno ali etnično poreklo, politično mnenje, versko ali filozofsko prepričanje ali članstvo v sindikatu, podatki v zvezi z zdravjem ipd. (gl. 9. člen GDPR) Opomba: Smiselno odgovorite glede na to, kaj ste odgovorili pri vprašanju št. 3.2.1.
4.4	Kako boste uredili lastništvo podatkov in morebitne avtorske pravice na podatkih, ki jih boste ustvarili ali ponovno uporabili?	Raziskovalni podatki, ustvarjeni v okviru projekta, bodo v lasti sodelujočih raziskovalnih organizacij, FDV UL in FSD UL, skladno z veljavnimi predpisi in internimi akti. Pravice do uporabe in objave podatkov bodo imeli člani projektne skupine obeh institucij. Podatki bodo po zaključku projekta objavljeni v odprtodostopnih repozitorijih Zenodo in PsychArchives ter opremljeni z odprto licenco Creative Commons, in sicer CC BY ali oz. CC BY-SA, skladno s pogoji javne rabe in zahtevami financerja, kar bo omogočalo široko ponovno uporabo podatkov. V primeru ponovne uporabe že obstoječih podatkov bo njihova uporaba potekala v skladu z licenčnimi pogoji, pod katerimi so bili ti podatki prvotno objavljeni. Navedite, kdo bo lastnik raziskovalnih podatkov in kako bodo razdeljene pravice do uporabe in objave podatkov med sodelujočimi raziskovalci ali institucijami. Če uporabljate že obstoječe podatke, pojasnite njihovo lastništvo in morebitne pogoje ponovne uporabe.
5.	Drugi raziskovalni rezultati	
5.1	Ali boste poleg podatkov ustvarili ali ponovno uporabili tudi druge raziskovalne rezultate?	☒ Da ☐ Ne V okviru projekta bodo poleg raziskovalnih podatkov nastali tudi drugi raziskovalni rezultati, predvsem raziskovalni protokoli, vprašalniki, vodiči za intervjuje, analitični postopki, kodirne knjige, konceptualni modeli sprejemanja socialnih robotov ter delovni raziskovalni materiali, namenjeni izvajanju raziskave. Nastala bodo tudi priporočila in metodološki pristopi za raziskovanje uporabe socialnih robotov v oskrbi starejših oseb. Ti materiali bodo hranjeni skupaj s projektno dokumentacijo in bodo ustrezno dokumentirani. Če ne bodo obstajale etične, pravne ali avtorske omejitve, bodo izbrani materiali opisani v znanstvenih publikacijah oziroma deljeni skupaj z raziskovalnimi podatki v repozitorijih PsychArchives in Zenodo. Gradiva bodo pripravljena na način, ki podpira načela FAIR, z ustreznimi metapodatki, dokumentacijo in odprtimi oziroma široko uporabljenimi formati datotek. Podatkovnim zbirkam bodo priložene tudi datoteke README z osnovnimi informacijami o strukturi, vsebini in organizaciji podatkov.

		Če označite »Da«, navedite, katere druge pričakovane raziskovalne rezultate boste ustvarili oz. ponovno uporabili. Drugi raziskovalni rezultati so lahko digitalni (npr. programska oprema, delovni postopki, protokoli, modeli) ali fizični (npr. novi materiali, protitelesa, reagenti vzorci). Opišite, kako boste ravnali z navedenimi drugimi raziskovalnimi rezultati. Priporočljivo je, da tudi te rezultate delite in omogočate njihovo ponovno uporabo v skladu z načeli FAIR.
6.	Finančna sredstva	
6.1	Kakšni bodo stroški ravnanja s podatki in drugimi rezultati projekta po načelih FAIR in kako bodo kriti?	Hranjenje v repozitorijih je brezplačno. Ravnanje s podatki je del aktivnosti, predvidenih v okviru projekta, financiranih s strani ARIS. Opišite vse predvidene stroške ravnanja s podatki in drugimi rezultati raziskave, tj. tako posredne kot neposredne stroške, povezane s pripravo, shranjevanjem, arhiviranjem, ponovno uporabo, varnostjo ipd. To so lahko npr. stroški hrambe, strojne opreme, osebja, priprave podatkov za arhiviranje in storitev repozitorijev. Navedite tudi, kako boste krili te stroške.
6.2	Kdo bo odgovorna oseba za ravnanje z raziskovalnimi podatki pri projektu?	Odgovorna oseba bo vodja projekta, dr. Simona Hvalič Touzery. Navedite odgovorno osebo za ravnanje z raziskovalnimi podatki pri projektu. Ta oseba je običajno vodja projekta, ni pa to nujno. Opomba: Smiselno odgovorite glede na to, kaj ste odgovorili pri vprašanju št. 0.5, ki se nanaša na podatkovno svetovanje na ravni celotne RO.

Uporabljeni viri:

- *Anotirana predloga načrta za ravnanje s raziskovalnimi podatki za projekte Obzorja Evropa*. CTK UL. Dostopno na: <https://dirrodata.ctl.uni-lj.si/raziskovalni-podatki/nacrt-ravnanja-z-raziskovalnimi-podatki/>.
- Bezjak, Sonja (ur.) (2024). *Spoznaj FAIR: Priročnik o odprti znanosti v Sloveniji*. Univerza na Primorskem. Dostopno na: <https://www.hippocampus.si/ISBN/978-961-293-328-9.pdf>.
- *Horizon Europe Data management plan template*. Dostopno na: https://www.openaire.eu/images/Guides/HORIZON_EUROPE_Data-Management-Plan-Template.pdf.
- *NWO Template Data management plan*. Dostopno na: <https://www.nwo.nl/en/research-data-management>.

Verzija dokumenta: 1.0

Datum: 30. 1. 2026